

Posouzení námitky diskriminace ve věci vyhrazeného parkování pro člověka s postižením

Pan A. se na mě obrátil s podnětem týkajícím se vyhrazeného parkování v Kralupech nad Vltavou. Stěžovatel se kvůli svému zdravotnímu postižení domáhá zřízení individuálního vyhrazeného parkovacího místa před svým domem.¹ Jako držitel průkazu ZTP však neuspěl, protože město se rozhodlo zřizovat vyhrazené parkování jen pro lidi s průkazem ZTP/P.

Zákon mi svěřil úkol přispívat k prosazování práva na rovné zacházení a za tímto účelem poskytovat metodickou pomoc obětem diskriminace.² Na základě stěžovatelova podnětu jsem proto posoudil postup města z pohledu zákazu diskriminace z důvodu zdravotního postižení.

A. Shrnutí závěrů

Dospěl jsem k závěru, že **se město dopustilo nepřímé diskriminace,³ neboť bez dostatečného důvodu nepřijalo přiměřené opatření v podobě udělení souhlasu se zřízením vyhrazeného parkování** pro stěžovatele jakožto člověka s postižením. Souhlas **nelze paušálně omezit pouze na držitele průkazu ZTP/P**, jak to město učinilo.

Své právní úvahy a závěry podrobněji vysvětluji v části C tohoto posouzení.

B. Skutková zjištění

Stěžovatel je držitelem průkazu ZTP kvůli postižení pohybového ústrojí (konkrétně těžké artróze kolen, kyčlí a páteře). Chodit může jen za pomoci francouzských holí a bez auta se již není schopen pohybovat na větší vzdálenosti. Žije sám a auto potřebuje například kvůli častým cestám k lékařům či na nákup. Když zaparkuje daleko od domova, vnímá jako velmi namáhavé a bolestivé dojít od auta domů.

Parkovací místa před jeho bydlištěm bývají podle stěžovatele zpravidla obsazena. Před domem je jedno obecné místo vyhrazené pro držitele průkazu ZTP a ZTP/P, ale využívají jej další dva lidé, takže tam stěžovatel často nezaparkuje.

Dřívější vyhrazené parkování stěžovatele koncem srpna 2024 zaniklo kvůli vypršení doby, na niž bylo zřízeno. Stěžovatel poté požádal o obnovení vyhrazeného parkování,⁴

1 Na adrese xxx.

2 Ustanovení § 1a odst. 1 písm. e) ve spojení s § 21d zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

3 Dle § 3 odst. 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

4 Viz žádost stěžovatele ze dne 23. 10. 2024. K žádosti stěžovatel doložil lékařské zprávy o svém zdravotním stavu.

ale město jako vlastník pozemní komunikace k tomu neudělilo souhlas.⁵ V únoru 2025 stěžovatel znovu požádal o vyhrazené parkování s cílem získat rozhodnutí silničního správního úřadu.⁶ Ten pojal dopis stěžovatele jako dotaz a v odpovědi mu sdělil, proč vyhrazené parkování nelze zřídit. Silniční správní úřad zejména uvedl, že v rámci revize parkovacích míst se rada města rozhodla udělovat souhlas s vyhrazeným parkováním již pouze držitelům průkazu ZTP/P.⁷ Poukázal také na to, že v dotčené lokalitě se nachází obecné parkovací místo vyhrazené pro lidi s postižením a další taková místa ve městě vznikají. Tato místa navíc důsledně kontroluje městská policie, aby zamezila jejich zneužívání.

B.1 Vyjádření města

Při prověřování námitky diskriminace jsem město požádal o vyjádření. V něm starosta města⁸ potvrdil, že s ohledem na zvětšující se problém s parkovací kapacitou se město rozhodlo udělovat souhlas s individuálním vyhrazeným parkováním jen držitelům průkazů ZTP/P. Vzalo přitom v úvahu, že někteří držitelé průkazu ZTP (např. se sluchovým postižením či lehčím postižením pohybového aparátu) mohou k autu bez větších potíží dojít a v některých případech vyhrazená místa zneužívali rodinní příslušníci člověka s postižením. Obecná místa vyhrazená pro lidi s postižením, která město nadále zřizuje, zároveň nebyla dostatečně využívána, což se po začátku nepřidělování individuálního vyhrazeného parkování držitelům průkazu ZTP začalo měnit.

K případu stěžovatele mi starosta sdělil, že situaci město individuálně posoudilo. Shledalo, že před domem stěžovatele se nově nachází obecné parkovací místo pro lidi s postižením, které by mělo stěžovateli jakožto držiteli průkazu ZTP pomoci. Pokud by však stěžovatel měl průkaz ZTP/P, město by mu parkovací místo adresně vyhradilo.

C. Právní hodnocení

C.1 Diskriminace v přístupu k vyhrazenému parkování

Antidiskriminační zákon zakazuje diskriminaci v oblasti služeb, které jsou nabízeny veřejnosti.⁹ Chrání mimo jiné i lidi se zdravotním postižením, jimž přiznává právo na tzv. přiměřená opatření k tomu, aby mohli využít služeb určených veřejnosti.

5 Viz usnesení Rady města Kralupy nad Vltavou ze dne 4. 11. 2024, č. 24/20/5/6. O výsledku jednání rady města byl stěžovatel informován dopisem ze dne 11. 11. 2024, č. j. MUKV-70427/2024/RlaSM.

6 Viz žádost stěžovatele ze dne 10. 2. 2025.

7 Viz sdělení Městského úřadu Kralupy nad Vltavou, odboru výstavby a územního plánování, ze dne 3. 3. 2025, č. j. MUKV-11841/2025 VYST.

8 Viz vyjádření starosty města Kralupy nad Vltavou ze dne 12. 5. 2025, č. j. MUKV/25371/2025/KS.

9 Ustanovení § 1 odst. 1 písm. j) antidiskriminačního zákona.

Nepřijetí přiměřeného opatření představuje nepřímou diskriminaci z důvodu zdravotního postižení, ledaže by takové opatření bylo nepřiměřeně zatěžující.¹⁰

Dlouhodobě zastávám názor, že takovým **přiměřeným opatřením v přístupu ke službám určeným veřejnosti může být i souhlas vlastníka pozemní komunikace se zřízením vyhrazeného parkování**. Této problematice se blíže věnuje mé doporučení z roku 2020,¹¹ které obsahuje výklad relevantních ustanovení antidiskriminačního zákona a vodítka, jak posuzovat žádosti o zřízení vyhrazeného parkování. Z tohoto doporučení vycházím i v tomto posouzení a v podrobnostech na ně odkazuji.

C.1.1 Zdravotní postižení jako diskriminační důvod

Zdravotní postižení chápe antidiskriminační zákon široce jako tělesné, smyslové, mentální, duševní nebo jiné postižení, které brání nebo může bránit lidem v jejich právu na rovné zacházení ve vymezených oblastech. Musí jít zároveň o dlouhodobé postižení, které trvá nebo má podle poznatků lékařské vědy trvat alespoň jeden rok.¹²

Antidiskriminační zákon nepředpokládá, že by se zdravotní postižení prokazovalo pouze průkazem ZTP či ZTP/P. Práva a povinnosti ve vztahu k lidem s postižením podle tohoto zákona tak plynou i v případech, kdy je zdravotní postižení očividné (například chybějící končetiny), nebo když je zdravotní stav doložený lékařskými zprávami či jinými dokumenty.

Ve svém doporučení jsem proto vysvětlil, že **udělení souhlasu se zřízením vyhrazeného parkování pro člověka s postižením nelze podmiňovat tím, že žadatel je držitelem průkazu ZTP či ZTP/P**. Je pravda, že zdravotní postižení držitelů těchto průkazů je spolehlivým způsobem prokázáno. Město by tak mělo tyto průkazy při svém rozhodování brát v úvahu. To ale neznamená, že člověk s postižením, který průkaz nevlastní, automaticky nemá právo na přiměřené opatření v podobě souhlasu s vyhrazeným parkováním.¹³ Naopak je potřeba individuálně posoudit zdravotní stav každého žadatele za pomoci podkladů, které ke své žádosti přiložil. I člověk bez průkazu ZTP či ZTP/P může mít zdravotní postižení takového charakteru, že nutně potřebuje parkovat blízko svého bydliště.

10 Ustanovení § 3 odst. 2 antidiskriminačního zákona.

11 Viz doporučení „Zřizování vyhrazených parkovišť pro osoby se zdravotním postižením“ z roku 2020, sp. zn. 97/2018/DIS, dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/97-2018-DIS-HB_final_001.pdf. Doplnkově viz také praktický leták pro obce dostupný zde: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/vyhrazen%C3%A9parkov%C3%A1n%C3%AD_obec.pdf.

12 Ustanovení § 5 odst. 6 antidiskriminačního zákona.

13 Blíže viz doporučení sp. zn. 97/2018/DIS, s. 26.

C.1.2 Nepřiměřené zatížení

Pokud žadatel potřebuje kvůli svému postižení vyhrazené parkování, je **město jako vlastník komunikace v zásadě povinno udělit souhlas s jeho zřízením, ledaže by to pro něj znamenalo nepřiměřené zatížení.**¹⁴ Při rozhodování o tom, zda je konkrétní opatření nepřiměřeně zatěžující, je třeba vzít v úvahu kritéria předpokládaná antidiskriminační zákonem.¹⁵ V případech týkajících se vyhrazeného parkování jde o negativní důsledky zřízení vyhrazeného parkování, míru užitku pro žadatele a možnost přijetí náhradního opatření, které by uspokojilo potřeby žadatele.¹⁶

Typickým důvodem, proč města ne vždy souhlasí se zřízením vyhrazeného parkování, je nedostatečná kapacita parkovacích míst. Samotná existence této (či jiné) překážky však neznamená, že lze bez dalšího souhlas (tj. přijetí přiměřeného opatření) odmítnout.¹⁷

Za způsobilé náhradní opatření lze považovat například možnost zaparkovat na jiném místě včetně obecných míst vyhrazených pro držitele průkazu ZTP či ZTP/P. Musí však jít o parkovací místo, které může žadatel skutečně využít. To neplatí o místech, která jsou pro žadatele vzhledem k jeho zdravotnímu stavu příliš daleko nebo která bývají obsazena jinými lidmi.¹⁸

Teprve po pečlivém posouzení všech zmíněných kritérií může město učinit závěr o tom, zda souhlas se zřízením vyhrazeného parkování v konkrétním případě představuje nepřiměřené zatížení. Pokud nepřiměřené zatížení neprokáže, mělo by souhlas udělit.

C.2 Aplikace na případ stěžovatele

V nynějším případě město nesouhlasilo s vyhrazeným parkováním především proto, že se rozhodlo souhlasy do budoucna udělovat jen držitelům průkazu ZTP/P, avšak stěžovatel vlastní pouze průkaz ZTP. Ostatní důvody (parkovací kapacity ve městě, možnost parkovat jinde) se zdají spíše podružné, protože nehledě na ně by stěžovatel kvůli zmíněnému novému pravidlu souhlas nedostal.

Jak jsem však uvedl výše, průkaz ZTP či ZTP/P nemůže být nezbytnou podmínkou pro udělení souhlasu. Pravidlo uplatňované městem v případě stěžovatele je přitom ještě přísnější, neboť omezuje vydání souhlasu dokonce jen na držitele průkazu ZTP/P.

14 Blíže viz doporučení sp. zn. 97/2018/DIS, s. 17–18.

15 Podle § 3 odst. 3 antidiskriminačního zákona jde o tato kritéria: míra užitku, kterou má člověk s postižením z realizace opatření; finanční únosnost opatření pro město; dostupnost finanční a jiné pomoci k realizaci opatření; a způsobilost náhradních opatření uspokojit potřeby člověka s postižením.

16 Blíže viz doporučení sp. zn. 97/2018/DIS, s. 19–20.

17 Tamtéž.

18 Tamtéž, s. 20–21.

Městu lze přisvědčit v tom, že někteří držitelé průkazu ZTP vyhrazené parkování nepotřebují, neboť jsou schopni ke svému autu dojít nebo sami auto vůbec nevyužívají. To je možné řešit právě v rámci individuálního posouzení zdravotního stavu žadatele a jeho potřeby parkovat na daném místě. Jestliže město zjistí, že žadatelovo postižení s potřebu vyhrazeného parkování nikterak nesouvisí (např. žadatel má sluchové postižení či parkování nebude uspokojovat své vlastní potřeby), může pochopitelně souhlas odmítnout.

Nic ovšem nenasvědčuje tomu, že by takové obavy byly podloženy v případě stěžovatele. Ten ve své žádosti tvrdil a dokládal, že auto užívá pro nezbytné osobní cesty a vyhrazené parkování potřebuje kvůli svému zdravotnímu postižení, které jej výrazně omezuje v pohybu. O jeho potřebě parkovat blízko místa bydliště svědčí i to, že vyhrazené parkování na stejném místě již dříve zřízeno měl. V obnovení tohoto vyhrazeného parkování mu tedy teď brání pouze jeho průkaz ZTP. Ostatně samo město ve svém vyjádření uznalo, že by stěžovateli souhlas s vyhrazeným parkováním udělilo, kdyby byl držitelem průkazu ZTP/P.

Mám tedy za to, že **stěžovatel se jako člověk s postižením oprávněně domáhal souhlasu se zřízením vyhrazeného parkování. Jestliže mu město souhlas neudělilo jen proto, že nepředložil průkaz ZTP/P, nepřijalo přiměřené opatření ve smyslu antidiskriminačního zákona, a dopustilo se tím nepřímé diskriminace.**

Pro úplnost dodávám, že kdyby se město rozhodlo stěžovateli souhlas neudělit z jiných důvodů, muselo by na základě individuálního posouzení situace stěžovatele prokázat, proč považuje požadované opatření za nepřiměřeně zatěžující. Zkoumat by pak bylo třeba všechna kritéria nepřiměřeného zatížení, která jsem popsal výše. Například existence obecného parkovacího místa pro lidi s postižením, kde však stěžovatel nemůže kvůli vzdálenosti či obsazenosti reálně zaparkovat, by sama o sobě důvodem pro neudělení souhlasu být neměla.

D. Informace o dalším postupu

Jelikož postup města považuji za diskriminační, **doporučuji**,¹⁹ aby

- (1) neomezovalo udělení souhlasu s vyhrazeným parkováním jen na držitele průkazu ZTP/P;
- (2) individuálně posoudilo situaci stěžovatele a udělilo mu souhlas s vyhrazeným parkováním, pokud to pro město nebude prokazatelně nepřiměřeně zatěžující;
- (3) do budoucna postupovalo v souladu s mým obecným doporučením k vyhrazenému parkování.

¹⁹ Dle § 21d odst. 1 písm. c) zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

Posouzení zasílám stěžovateli a městu. Byl bych rád, kdyby se **město ve lhůtě 30 dnů vyjádřilo** k mým závěrům a navrhovaným doporučením.

Brno 30. července 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)